

Förord

Den här utgåva av Situne Dei är den femte i den nya följd, som inleddes 2006. Situne Dei utkom tidigare med årgångarna 1942–1952 och det handlade alltså om ett drygt 50-årigt uppehåll i utgivningen när denna återupptogs.

Om orsak och bakgrund till årsskriftens nystart skrev Sten Tesch i förordet till Situne Dei 2006 och detta ska inte upprepas här. Men det hör också till historien att det 2005 inte var självklart att den nya årsskriften skulle heta Situne Dei som den gamla. Namnet Erik var nämligen först också på tapeten, syftande dels på kung Erik segersäll, Sigtunas förmodade grundare, och Erik Floderus, en av Sigtunaarkeologins pionjärer. ”Erik” avancerade så långt som till att jag skrev en uppsats om Erik segersäll för tänkt publicering i årsskriftens första nummer. (Sten skulle i sin tur skriva om Erik Floderus.) I mitt fall visade sig källmaterialet vara så skört att jag inte kom mycket längre än till att konstatera att Erik segersäll är en historisk person. Allt därutöver visade sig vara lärda antaganden eller rena gissningar. Min artikel blev heller inte speciellt lyckad och jag är så här i efterhand glad för att jag slapp låta trycka den.

Situne Dei 2010 är det i särklass tjockaste numret av årsskriften som givits ut, tidigare eller senare. Ett 20-tal högt kvalificerade skribenter medverkar. De flesta bidragen har tillkommit som svar på ett upprop, som sändes ut på försommaren 2009, för att hedra Sten Tesch med anledning av hans förestående pensionering från tjänsten som museichef. Dessa presumtiva författare fick strikta instruktioner om att fatta sig kort, vilket de flesta också gjorde. En handfull utförligare artiklar hade dock tidigare beställts eller redan accepterats för publicering i denna årgång, och resultatet har därför blivit en blandning av kortare och längre texter.

Merparten av bidragen rör Sigtunaämnen eller har annan tydlig Sigtunaanknytning. Det är dels ny forskning, dels nedslag i museets vardag och historia. Dessa uppsatser inleder skriften. Några författare diskuterar sedan förhållanden i omlandet i relation till den tidiga staden.

Birkaforskning, spännande i sig själv men delvis också förknippad med frågor om Sigtunas uppkomst, tas därefter upp ur olika perspektiv i flera uppsatser.

Att Situne Deis underrubrik är ”årsskrift för Sigtunaforskning” hindrar inte att det geografiska perspektivet denna gång utvidgats en smula. Således får vi ett par skilda arkeologiska inblickar i maktspelet i järnålderns och medeltidens Södermanland. Årsboken avslutas därefter i Götalandskapen.

Ett stort tack till alla medverkande i detta nummer av Situne Dei. Det har varit en glädje att redigera bidragen!

Det stora intresset för att medarbeta visar att årsskriften har etablerat sig och nu förhoppningsvis kommit för att stanna. Den framtida finansieringen är dock en olöst fråga. Årsskriften ligger helt utanför museets budget och även om det mesta arbetet sker ideellt så drar den ändå vissa kostnader. Dessa har de gångna åren med nöd och näppe klarats genom smärre anslag från Sigtunas föreningsliv och från donationsfonder (Berit Wallenbergs stiftelse har således bidragit med 25 000 kr till årets tryckeriräkning). Denna gång också med hjälp av förhandsinbetalningar från abonnenter, som på detta sätt velat hylla Sten Tesch.

Som framgår av Elisabet Claessons artikel i detta nummer av årsskriften startades Sigtuna Museum en gång i världen med hjälp av förmögna privatpersoner, mecenater – ”sponsorer” är dagens term. De sex grundarna satsade 1916 tillsammans 30 000 kr – det skulle i dagens penningvärde motsvara en dryg miljon!

Epoken Sten Tesch går nu efter 25 år mot sitt slut. Museets inriktning och fortsatta verksamhet ligger i stöpsleven, och i denna fråga kommer snart att fattas politiska beslut. Om detta vill och kan jag inte yttra mig här.

Men som personligen starkt engagerad i arbetet med årsskriften tror jag att bildandet av något slags fristående stiftelse vore ett möjligt sätt att under den väntade, och troligen turbulenta, tiden för museet säkra en fortsatt utgivning av Situne Dei. Personer som brinner för Sigtuna, för kulturarvet eller för humanistisk forskning i allmänhet – och som har rejäla summor att satsa, jämför ovan! – är alltså mycket välkomna att höra av sig till redaktionen. *Rune Edberg*